

Butlletí de SANITAT VEGETAL

núm. 5

Juliol 2001

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

C/. Foners, núm. 10 - 07006 Palma de Mallorca
Tels. 971 17 61 00 (Palma) - 971 19 59 05 (Eivissa) - 971 35 63 17 (Menorca)

CÍTRICS

CAPARRETA (*Saissetia oleae*),
POLL GRIS (*Parlatoria pergandei*),
SERPETA (*Cornuaspis beckii*, *C. Gloverii*),
POLL BLANC (*Aspidiotus nerii*)

Si les temperatures segueixen a l'alça s'avançarà l'eclosió dels ous d'aquests còccids, per tant serà un bon moment per a combatre'ls. A les parcel·les afectades, mai s'han de dur a terme tractaments per rutina, es recomana fer un tractament amb oli mineral d'estiu. Abans de fer el tractament convé mirar davall els escuts, per tal de conèixer el nivell de naixença de larves i poder decidir així si cal fer-lo.

En cas de no disposar de la maquinària adequada per aquest tractament, o quant el nivell de plaga és molt important, s'aconsella reforçar el tractament mesclant l'oli amb una de les següents matèries actives:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de Seguretat	Observacions
Clorfenvinfos	DIVERSOS – diverses	30	(1)(2)
Clorpirifos	DIVERSOS – diverses	21	(2)(4)
Fosmet	DIVERSOS – diverses	30	(1)
Metidation	DIVERSOS – diverses	21	(1)(2)(3)(4)
Metil-azinfos	DIVERSOS – diverses	15	(1)(2)
Metil-pirimifos	DIVERSOS – diverses	7	(2)(3)(4)
Piriproxifen	ATOMINAL 10 EC-C.O.	30	(1)
	Massó, JUVINAL-KenoGard	30	(1)

(1) Caparreta (2) Poll gris (3) Serpetes (4) Poll blanc

No tracteu en floració. En Poll gris tracteu si es constata la seva presència a la collita anterior. Als altres vigileu la sortida de larves de davall els escuts.

MOSCA DE LA MEDITERRÀNIA (*Ceratitis capitata*)

Les poblacions de mosca augmenten considerablement. Seguiu les instruccions donades al butlletí anterior. Si escauen tractaments fixau-los amb el termini de seguretat, per tal de que el fruit per a recollir sigui sa.

COTONET (*Planococcus citri*)

L'insecte depredador *Cryptolaemus montrouzieri* podrà controlar prou la població de cotonet, si les temperatures es mantenen regulars, teniu cura a la seva solta si heu efectuat tractaments als 15-20 dies anteriors.

El llindar de tractament, és a dir, el moment a partir del qual convé fer el tractament, serà quan hi hagi un 5% de fruits atacats. En els horts on s'observin elevades poblacions, s'aconsella realitzar un tractament amb oli mineral d'estiu. No espereu a que el cotonet s'amagui davall els calces dels fruits. Si l'atac és greu es podrà mesclar l'oli amb algun dels següents productes:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de Seguretat
Clorpirifos	DIVERSOS – diverses	21
Metil-azinfos	DIVERSOS – diverses	15
Metil-clorpirifos	RELDAN E-DowElanco	15
	RELDAN 50-DowElanco	15
Metil-pirimifos	ACTELLIC 25 EC-Zeneca	7
	ACTELLIC 50 EC-Zeneca	7

ÀCARS, ARANYA ROJA (*Tetranychus urticae*), ÀCAR ROIG (*Panonychus citri*)

S'ha de vigilar la presència d'aquests àcars. Es recomana realitzar el tractament quan s'observen un 10 % de les fulles amb formes mòbils. Si fos així tracteu amb oli mineral d'estiu. Si l'atac és greu es pot mesclar l'oli amb algun dels següents productes:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de Seg.	Observacions
Abamectina	EPIMEK-MSD Agvet	10	(1) (2)
Amitraz	DIVERSOS-Diverses	14	(1) (2)
Dicofol	DIVERSOS-Diverses	15	(1) (2)
Fenazaquin	MAGISTER 10-DowElanco	21	(2)
Fenbutestan	DIVERSOS-Diverses	21	(1) (2)
Hexitiazox	CESAR-AgrEvo	21	(1) (2)
	ZELDOX-Zeneca		(1) (2)

(1) Aranya roja (2) Àcar roig

OLIVERA

CAPARRETA (*Saissetia oleae*)

Vegeu aixecant-la, la presència de les seves formes mòbils (larves) davall l'escut. Quan s'observi un nivell de naixences elevat, es podrà dur a terme algun tractament aprofitant els que es fan contra la mosca de l'olivera. Les matèries actives recomanades són:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de Seguretat
Carbaril	DIVERSOS-Diverses	7
Dimetoato	DIVERSOS-Diverses	60/12
Fosmet	DIVERSOS-Diverses	30
Metil-pirimifos	DIVERSOS-Diverses	21

MOSCA DE L'OLIVERA (*Bactrocera oleae*)

La primera generació de la mosca de l'olivera està creixent amb força, encara que l'estat fenològic de les olives no és homogeni (trobem oliva grossa receptiva, i encara flor al mateix arbre). Recomanem:

- Realitzar un tractament esquer dintre dels propers 12-15 dies, a la vessant sud de la Serra de Tramuntana (Bunyola, Biniamar, Campanet, etc.) i el Pla de l'illa de Mallorca (Sencelles, Campos, Manacor, etc.).
- Vessant nord de la Serra de Tramuntana (Sóller, Fornalutx, Valldemossa, etc.): realitzar el tractament dintre dels propers 20-25 dies.

El tractament ha de fer-se en forma de tractament esquer, banyant només un redol de la part assolellada de l'arbre, i utilitzant (aprox. 0,25 l.) una mescla composta per:

- 0.6 l. DIMETOATO o TRICLORFON (12 dies en trencades/60 dies per oli - 10 dies).
- 0.8 l. PROTEÏNA HIDROLITZADA o melassa.
- 100 l. AIGUA.

Teniu present els terminis de seguretat per a la recollida d'olives de taula de varietats primerenques.

ESCARABATET (*Otiorhynchus cibricollis*)

Aquest escarabat rovega les fulles de les oliveres amb una forma característica de "dent de serra", sobre tot a les plantacions de secà, fent mal bé les brostades de l'any. Vigileu les plantacions joves i realitzeu un tractament amb Deltametrin o Cipermetrin.

Durant el dia s'enterra i puja per la nit a alimentar-se. Aquest tractament serveix també per a controlar Margaronia, la papallona del gessamí, que també ataca a les fulles de les brostades a hores d'ara.

FORESTALS

PROCESSIONÀRIA DEL PI (*Thaumetopoea pityocampa*)

Encara no ha començat el vol de la papallona de la processionària. S'avisarà pels medis de comunicació del termini per poder adquirir les trampes i feromones sexuals.

La finalitat d'aquestes trampes és atreure els mascles de la processionària. Aquestes van encebades amb feromones sexuals, amb la finalitat de disminuir el número de mascles i per tant el número d'aparellaments. La feromona sexual té un ràdio d'acció d'uns 100 m., per tant s'han de col·locar a una distància de 100 m. (1 trampa/quarterada) una de l'altre amb la finalitat de cobrir tota la superfície boscosa.

ESCOLÍTITS (*Tomicus piniperda*, *T. Destruens*, *Ips erosus*)

Preveniui l'entrada dels insectes al tronc i a les branques primàries. Tenim vol encara i els aparellaments segueixen realitzant-se. Protegiu tractant els pins amb els productes recomanats al butlletí anterior. Cremau (permís de foc) els punts esquers i reposeu-los.

PUGONS (Vàries espècies)

Convé realitzar un tractament dirigit a les capçanes per tal de controlar els efectes indesitjables (degotís de melassa, presència de "màscara", etc.) dels atacs d'aquests insectes, sobre tot als casos de llocs d'espargiment i afluença pública, places, etc. Si els tractaments s'assoleixen per institucions públiques o corporacions municipals, convé senyalitzar als

arbres afectats, abans de tractar-los sense aflluència pública. Podeu emprar un dels següents productes, mesclat amb un bon mullant: metilpirimifos, malatió, azadiractin.

HORTÍCOLES

ERUGUES (*Chrysodeixis chalcites*; *Spodoptora littoralis*)

Es recomana realitzar tractaments utilitzant algun dels següents productes:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Observacions	Termini Seg.
Bacillus			
thurigiensis	DIVERSOS-Diverses	(1), (2)	0
Hexaflumuron	Consult-Dow Elanco	(2)	3 d. en pebrer 30 d. a la resta
Triclorfon	DIVERSOS-Diverses	(1), (2)	10

(1) *C. chalcites* (2) *S. littoralis*

HELIOTIS (*Heliothis armigera*)

En tomàtiga i pebrer comencen a ser importants els atacs produïts per aquesta eruga. Es recomana realitzar tractaments per a protegir el cultiu amb les següents matèries actives:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini Seg.	Observacions
Acefato	DIVERSOS-Diverses	14	Sols tomàtiga
Bacillus			
thurigiensis	DIVERSOS-Diverses	0	
Etofenprox	TREBON-Agrodan	3	Sols tomàtiga
Metilclorpirifos	RELDAN-DowElanco	5	
Cipermetrin	CIMAS-Calliber	3	Controla també àcars i mildiu
Lufenuron	MATCH- Novartis	7/28	28 dies en tomàtiga
Teflubenzuron	DART-Novartis	3	Només en formes immadures
	NOMOLT-Cyanamid	3	
Triclorfon	DIVERSOS-Diverses	10	No mesclar amb olis minerals

FRUITERS - AMETLLERS

CUC GROS/"GUSANO CABEZUDO" (*Capnodis tenebrionis*)

Els adults s'alimenten ara de les fulles i brots a les següents espècies: albercoquers, ametllers, pruneres, melicotoners, pereres, cirerers, etc. Aquest

és el millor moment per realitzar els tractaments contra els adults. Tractar només si observeu la seva presència, mitjançant polvorització total dels arbres amb alguna de les següents matèries actives:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini Seg.	Observacions
Clorpirifos	DIVERSOS-Diverses	21	
Endosulfan	DIVERSOS-Diverses	15	
Fenitrotion	DIVERSOS-Diverses	15	
Fonofos	DIFONATE-Zeneca	3	Només al sol. Té acció de 3 mesos
Malation	DIVERSOS-Diverses	15	
Metil-azinfos	DIVERSOS-Diverses	15	*
Metil-paration CS	DIVERSOS-Diverses	21	Molt tòxic per abelles
Metiocarb	MESUROL 50 PM-Bayer	7	

* Tractaments repetitius poden produir l'aparició d'aranya roja

CORC DE LA FRUITA (*Caprocapsa-Cydia pomonella*; *Cydia funebrana*)

Manteniu protegides les plantacions, es poden aprofitar els tractaments per combatre la mosca de la fruita i el poll de Sant Josep a les parcel·les amb problemes per aquesta plaga. Els productes recomanats són:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini Seg.	Observacions
Acefato	DIVERSOS-Diverses	21	(1)
Diazinon	DIVERSOS-Diverses	30	(1), (2)
Fenitrotion	SUMICOMBI-Massó	15	(1), (2)
Fention	LEBAYCID-Bayer	30	(1)
Fosalone	ZOLONE-Aventis	15	(1)
Fosmet	DIVERSOS-Diverses	30	(1)
Metidation	DIVERSOS-Diverses	21	(1), (2)
Metil azinfos	DIVERSOS-Diverses	28	(1)

(1) Controla Ceratitis (2) Controla Poll Sant Josep

SILA (Psilla piri)

S'ha que tractar quan s'observin símptomes i abans de que es formi melassa. Els productes recomenats són:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini Seg.	Observacions
Abamectina	EPIMEK-MSD	Agvet 28 d. en pomera 10 d. en perera	
Amitraz	DIVERSOS-Diverses	14	
Hexaflumuron	CONSULT-DowElanco	30	
Teflubenzuron	NOMOLT-Basf	28	Només en cas de larves neonates

POLL, XINXES (Monosteira unicostata, Solenostethium lynceum)

Els arbres afectats presenten les fulles amb un mosaic groguenc, provocat per l'alimentació de l'insecte. Tant les larves com els adults viuen agrupats al revers de les fulles o a l'escorça. Als arbres molt afectats provoquen la caiguda de les fulles afectades i les que queden es tornen grogues. En aquests casos s'observen exudacions gomoses en fulles i perilla la reblida dels bessons. Les condicions de sequera fan augmentar els riscos d'atac d'aquests hemípters. Els tractaments es poden realitzar amb alguna de les següents matèries actives:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini Seg.	Observacions
Diazinon	DIVERSOS-Diverses	30	Es pot mesclar amb oli d'estiu
Fenitrotion	DIVERSOS-Diverses	15	Es pot mesclar amb oli d'estiu
Metil pirimifos	ACTELLIC-Zeneca	7	Es pot mesclar amb oli d'estiu
Tau fluvalinato	KLARTAN-Novartis	14	

VINYA

CORC DEL RAÏM (Lobesia botrana)

Aquesta és un plaga molt greu de les vinyes i parrels de la mediterrània. Els focus que es detectaren a l'any 2000 a l'illa de Formentera i d'Eivissa son tractats amb tots els medis tècnics i biotècnics que tenim a l'abast. Aleshores, la Lobesia no l'hem trobada a la xarxa de trampes sexuals a l'illa de Mallorca.

Pot tenir fins a 4 generacions, depenent de la climatologia de l'any. Afecta destruint primer les flors, i després, els grans dels raïms. Els danys es compliquen molt a les plantacions infestades, tant pels danys directes produïts per la plaga, com pels

danys indirectes, ja que les ferides originades per la penetració dels corcs, seran font segura dels atacs de fongs tal com la podridura gris (Botrytis), podridura àcida, etc., desbaratant, si no es controla, les fermentacions adients dins la bodega.

Actualment, a les zones de la Península més afectades (Andalusia, Múrcia, Llevant, Catalunya, etc...), aquesta plaga suposa fer fins a 4 o 5 tractaments anuals donada la gran quantitat de generacions que té. Aquest nombre és superior a les plantacions de raïm de taula.

Per tal d'evitar l'entrada d'aquesta important plaga a Mallorca, és imprescindible vigilar que la introducció o importació de material vegetal no la porti, ja que passa l'hivern en forma de crisàlida a l'escorça dels plançons i a la terra. Demaneu'ls el passaport fitosanitari (PF) i comuniquen el més prest millor qualssevol símptomes que observeu a les plantacions a la secció de Sanitat Vegetal (tel: 971176100).

BLAT DE LES ÍNDIES

ARANYA ROJA (Tetranychus sp.)

El cicle evolutiu d'aquest àcar és tan ràpid que si les condicions ambientals són favorables, pot ser inferior a quinze dies. Per això, el nombre de generacions anuals és molt gran i fa que els atacs puguin ser molt importants. Passen l'hivern en estat d'adult sobre males herbes, arbres, etc... A la primavera passen als cultius, essent cada generació més curta a mesura que augmenta la temperatura.

Per tant es sobreposen els cicles i fa que trobem diferents formes evolutives de la plaga, és a dir ous, larves i adults. Això fa que s'hagin d'emprar productes ovicides i adulticides al mateix temps, com per exemple:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de Seg.	Observ.
Bromopropilato	NEORON- Novartis	21	
Hexitiazox	CESAR – Aventis		
Dinobuton+Azufre	DIVERSOS-diverses	28	
Propargita	DIVERSOS-Diverses	14	*
Tetradifon+dicofol	DIVERSOS-Diverses	15	

* Han de transcórrer més de 20 dies des de l'última aplicació amb oli

És interessant eliminar les males herbes de les voreres de les finques, donat que són plantes hostes d'aquesta plaga durant l'hivern. Una altre acció preventiva és fer tractaments amb sofre en pols micronitzat. El sofre actua com a acaricida i no mata a la fauna auxiliar.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

Palma de Mallorca, 28 de juny de 2001.
Dipòsit Legal: PM 515 - 1985